

Sisällys

Alkusanat	8
Neljän ammattilaisen kertomukset.....	13
Johdanto	16
Kuoleminen	20
Kuoleamisen lyhyt historia.....	23
Vieläkö kuolema on tabu?.....	25
Läheisen kuolema.....	27
On pakko kuolla, mutta onko pakko elää?.....	29
Hieman saattohoidon latteuksista ja kliseistä	32
Ammattijargon.....	37
Puhekieli ja kuoleman kieli.....	40
Kuoleamisen vaikeudesta eli valhetta vai totta?	42
Ihmeet ja lääkärit.....	43
Valheet.....	46
Palliatiivisen hoidon lapsenkengät	51
Etsimisen aika 1994–1999	56
Kivuntutkimusyhdistyksestä.....	62
Kuoleminen on halpaa	65
Kärsimys kivun sijaan	73
Mihin saa kuolla?.....	75
Saattohoitokoulutus – tai sen puute	78
Koulutuksen vaikuttavuus.....	84
Totaalinen kipu -käsite	89
Saattohoidon medikalisoitumisesta	92
Kuoleman pehmapuhe ennen ja nyt	94
Arvot ja arvokkuus.....	94
Elämän ja kuoleman mysteeri.....	98
Saattohoito ja eutanasia siirtyvät someen	100
Saattohoito sosiaalisessa mediassa.....	102
Eutanasia somessa.....	104

Palliatiivinen sedaatio, Käypä hoito ja muuta kliinistä	107
Kuoleamisen Käypä hoito	113
Saattohoidon vakiintumisen aika 2008–2012	115
Saattohoito kuntoon 2013–	118
Yhteisvastuun saattohoitohanke 2015–2017	119
Saattohoidon tasoa nostettava	120
Mitä kuoleminen maksaa?	121
Valtakunnallinen palliatiivisen hoidon suositus	122
Ajat muuttuvat – muuttuuko saattohoito?	126
Saattokotien ahdinko	135
Lääkehoidon ongelmakohtia	136
Saattohoidon jälkisäädös.....	138
Hoiva, saattohoito ja kilpailutus	142
Saattohoidon erityinen luonne	146
Saattohoitovapaa.....	148
Kotikuolema.....	149
Tapaukset Esperi Care ja Attendo	151
Keskustelua hoivasta ja sen puutteesta	154
Aika alkaa kypsyä eutanasialle	157
Eutanasian tulee perustua hoitosuhteeseen	158
Eutanasiakeskustelu jatkuu Suomessa	160
Tarkoitus ja vahinko.....	172
Voiko elämiseen väsyä?	175
Itsemurha ja autonomia.....	177
Kansalaisaloite eutanasian sallimisesta – mitä sen jälkeen?	181
Eutanasiadebatti	182
Oleellisinta ei ole kuolema vaan kärsimyksen lievitys	183
Eutanasialain edellytykset	184
Lääkärrikunta ja eutanasia.....	185
Mitä kansalaisaloitteesta seurasi?.....	187
Omien hautajaisten järjestäminen	203
Viimeinen toive	204
Muiden tunteiden säästäminen.....	205
Lähden omalla tavallani	206
Oman kuoleman käsitteleminen	207
Kuolinilmoitukset.....	208
Suru – tunnetta vai työtä?	211

Jälkikirjoitus: Epätodellinen korona	214
Tehohoito, elvytyskielto ja ennakoivat hoitosuunnitelmat	218
Elvytyskielto etänä vai kasvokkain korona-aikana?	220
Potilaan autonomia hoidossa	221
Infektio – kuolinsyy vai mukana kuolemassa?	222
Rikos (koronakuolema) ja rangaistus	224
Huonoa artikulaatiota – millaisia ongelmia koronakeskustelussa on?	227
Demonisoidaanko koronakuolema?	229
Mikä on muuttunut ja mikä tulee olemaan muuttunutta?	230
Todennäköiset ja epätodennäköiset skenaariot	233
Liite 1 Juha Hännisen koulutustilaisuudet syksyllä 2002.....	235
Liite 2 Kirje Lääkehintalautakunnalle	236
Liite 3 Koulutusilmoitus SLL:een Palliatiivisen lääketieteen yhteispohjoismainen koulutusohjelma	238
Liite 4 Suomen saattohoitokotien koulutus- ja kehittämiskeskus.....	239
Liite 5 Syöpäkipu 1999–2000	242
Liite 6 Sedaatio palliatiivisessa hoidossa -seminaari	243
Liite 7 Hyvä saattohoito Suomessa -työkokous 4.3.2009	245
Liite 8 Keskustelua Ruotsissa.....	250
Kirjallisuutta	252